

Studiestöd

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett fyrtiotal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2007 som rör studiestödsfrågor. I motionerna tas frågor upp bl.a. om ett flexiblere studiestödssystem, förbättringar av studenternas ekonomiska villkor, fribeloppets avskaffande, samordning av sjuk- eller aktivitetsersättning och studiemedel, den nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel vid vissa utbildningar samt invandrades studieekonomiska situation. Vidare berörs i motionerna frågor om avskaffande av den s.k. lånetrappan, reglerna för inackorderingstillägg, studiefinansiering för lågutbildade och att avveckla Centrala studiestödsnämnden (CSN).

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående utredningar, utskottets tidigare ställningstaganden och pågående beredning på området i Regeringskansliet.

I betänkandet finns reservationer från företrädare för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Studiestödssystemet	5
Inkomstprövning vid beviljande av studiemedel (fribeloppet)	6
Studenter och de sociala trygghetssystemen	7
Den nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel vid vissa utbildningar	8
Frågor om villkoren för studiemedel	9
Studiehjälpens omfattning	11
Studiefinansiering för lågutbildade	13
Studiestödsadministrationen	14
Reservationer	15
1. Studiestödssystemet, punkt 1 (s)	15
2. Studiestödssystemet, punkt 1 (mp)	16
3. Studenter och de sociala trygghetssystemen, punkt 3 (s)	16
4. Den nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel vid vissa utbildningar, punkt 4 (s, mp)	17
5. Frågor om villkoren för studiemedel, punkt 5 (v)	18
6. Frågor om villkoren för studiemedel, punkt 5 (mp)	18
7. Studiehjälpens omfattning, punkt 6 (s)	19
8. Studiefinansiering för lågutbildade, punkt 7 (s, v, mp)	19
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	21
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Studiestödssystemet

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ub304 yrkandena 1, 3 och 4, 2007/08:Ub342, 2007/08:Ub344 yrkandena 1 och 2, 2007/08:Ub375, 2007/08:Ub512 och 2007/08:Ub533.

Reservation 1 (s)

Reservation 2 (mp)

2. Inkomstprövning vid beviljande av studiemedel (fribeloppet)

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Sk276 yrkande 3, 2007/08:Ub213, 2007/08:Ub232, 2007/08:Ub239, 2007/08:Ub377, 2007/08:Ub382 och 2007/08:Ub452.

3. Studenter och de sociala trygghetssystemen

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ub265, 2007/08:Ub266, 2007/08:Ub399, 2007/08:Ub499 och 2007/08:Ub546.

Reservation 3 (s)

4. Den nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel vid vissa utbildningar

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Kr340 yrkande 4, 2007/08:Ub356 och 2007/08:Ub363.

Reservation 4 (s, mp)

5. Frågor om villkoren för studiemedel

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ub271 yrkande 2, 2007/08:Ub337, 2007/08:Ub373 och 2007/08:A402 yrkande 38.

Reservation 5 (v)

Reservation 6 (mp)

6. Studiehjälpens omfattning

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ub297, 2007/08:Ub308, 2007/08:Ub433, 2007/08:Ub460 och 2007/08:Ub497.

Reservation 7 (s)

7. Studiefinansiering för lågutbildade

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ub409, 2007/08:Ub462, 2007/08:Ub525, 2007/08:Ub530 och 2007/08:Ub549.

Reservation 8 (s, v, mp)

8. Studiestödsadministrationen

Riksdagen avslår motion 2007/08:Ub381.

Stockholm den 21 februari 2008

På utbildningsutskottets vägnar

Ulrika Carlsson i Skövde

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulrika Carlsson i Skövde (c), Marie Granlund (s), Margareta Pålsson (m), Mats Gerdau (m), Mikael Damberg (s), Oskar Öholm (m), Christer Nylander (fp), Betty Malmberg (m), Peter Hultqvist (s), Gunilla Tjernberg (kd), Lars Hjalmered (m), Rossana Dinamarca (v), Thomas Strand (s), Caroline Helmersson-Olsson (s), Roland Bäckman (s), Lage Rahm (mp) och Gunhild Wallin (c).

Utskottets överväganden

Studiestödssystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. ett flexiblere studiestödssystem och förbättringar av studenternas ekonomiska villkor. Jämför reservationerna 1 (s) och 2 (mp).

Motionerna

Socialdemokraterna efterfrågar i motion 2007/08:Ub512 ett generöst och flexibelt studiestödssystem där alla människor oavsett samhällsklass och bakgrund ges möjligheter att delta i utbildning och kompetensutveckling genom hela livet.

Miljöpartiet föreslår i motion 2007/08:Ub344 yrkande 1 att studiemedelssystemet anpassas till de förändringar som görs i examensstrukturen med anledning av Sveriges inordning i Bologna-systemet, särskilt avseende studietidens längd. Vidare föreslås att en utredning tillsätts med uppgift att se över hur ett mer flexibelt system för studiestöd kan utformas. Dagens stela och detaljreglerade studiemedelssystem behöver ersättas av ett system med ökat inflytande för den enskilde över hur och när studiemedlen tas ut (yrkande 2).

I motion 2007/08:Ub375 (s) begärs att studenternas ekonomiska villkor förbättras för att motverka social snedrekrytering till högre studier.

I motion 2007/08:Ub533 (s) påtalas vikten av att uppmärksamma studenternas ekonomiska situation eftersom det fortfarande finns studenter som har svårt att klara sig ekonomiskt.

I motion 2007/08:Ub304 (fp) yrkande 1 efterfrågas ett flexiblere studiemedelssystem som gör att det blir möjligt för studenter att beviljas studiemedel för kurser utomlands som är kortare än 13 veckor. Det bör också bli möjligt att erhålla studiemedel för studier i europeiska språk när kursen ges utanför Europa (yrkande 3). Vidare begärs att studiemedlet ska beviljas under 240 veckor där bidragsdelen och lånedelen separeras från varandra och kan tas ut oberoende av varandra (yrkande 4).

I motion 2007/08:Ub342 (fp) framförs att nivån på studiemedelsbeloppet bör ses över.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Sedan studiestödsreformen 2001 har vissa smärre regeljusteringar i studiestödssystemet gjorts, bl.a. har tilläggsbidrag för studerande med barn införts och åldersgränsen för rätt till studiemedel har höjts från 50 till 54 år (prop. 2004/05:111, bet. 2004/05:UbU14). Under 2006 höjdes därtill beloppsnivån för studiemedel med 300 kr per studiemånad vid heltidsstudier varav bidragsdelen höjdes med 100 kr och lånedelen med 200 kr (prop. 2005/06:100, bet. 2005/06:FiU21). Studiemedelsbeloppet för 2008 vid fyra veckors heltidsstudier uppgår till 7 492 kr.

Riksdagen beslutade våren 2006 med anledning av utskottets betänkande 2005/06:UbU5 att göra ett tillkännagivande om en studiesocial utredning (rskr. 2005/06:150). Regeringen beslutade i november 2007 om kommittédirektiv till en parlamentariskt sammansatt studiesocial utredning. Studiesociala kommitténs uppdrag består av i huvudsak fyra delar: studiesociala frågor, studiemedelssystemet, studiestödsadministrationen och hur studiemedlet kan användas som ett verktyg för att öka genomströmningen av studerande i den högre utbildningen. I den del som rör studiemedelssystemet ska kommittén utreda och föreslå förändringar i regelverket inom studiemedelssystemet i riktning mot ett enklare och mer generellt system. Däri ligger att det särskilt bl.a. ska övervägas om regelverket kring studiemedel för studier utomlands ska förenklas. Kommittén ska vidare överväga och föreslå hur framtida beloppsnivåer och fribelopp inom studiemedelssystemet ska se ut i syfte att skapa ett långsiktigt hållbart system som säkerställer en skälig levnadsnivå för de studerande och ger förutsättningar för att bedriva effektiva studier. Utgångspunkten för uppdraget är dock att grundstrukturen inom studiemedelssystemet ska ligga fast. Kommittén ska redovisa sitt slutbetänkande senast den 31 mars 2009 (dir. 2007:153). Utskottet finner inte anledning att föregripa den pågående utredningen.

Inkomstprövning vid beviljande av studiemedel (fribeloppet)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fribeloppets avskaffande.

Motionerna

I motionerna 2007/08:Ub213 (m), 2007/08:Ub232 (m), 2007/08:Ub377 (m), 2007/08:Ub382 (m), 2007/08:Ub452 (m) och 2007/08:Sk276 (c) yrkande 3 begärs att fribeloppet avskaffas. Också i motion 2007/08:Ub239 (m) begärs att fribeloppet avskaffas eller som alternativ höjs kraftigt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Studiemedel lämnas med ett visst belopp per vecka och kan högst lämnas för en viss angiven tid på respektive utbildningsnivå. Den studerande får ha en inkomst upp till en viss nivå, den s.k. fribeloppsgränsen, utan att studiemedlen reduceras. Fribeloppet är kopplat till det antal veckor studiemedel utbetalas för och beräknas per kalenderhalvår. Fribeloppet uppgår 2008 till 51 250 kr vid 20 veckors heltidsstudier. Om fribeloppet överskrids, minskas studiemedlen med 50 % av den överskjutande inkomsten. Såsom nämnts tidigare ingår en översyn av fribeloppsnivåerna i Studiesociala kommitténs direktiv (dir. 2007:153). Utskottet ansåg vid behandlingen av liknande yrkanden vid det föregående riksmötet att det är angeläget att höja fribeloppet men ville inte föregripa den då aviserade utredningen (bet. 2006/07:UbU6 s. 6 f.). Utskottet vidhåller sin inställning och föreslår att riksdagen avvaktar den pågående utredningen.

Studenter och de sociala trygghetssystemen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om samordning av sjuk- eller aktivitetsersättning och studiemedel samt förbättrade ekonomiska villkor för studenter med barn.

Jämför reservation 3 (s).

Motionerna

Fyra motioner tar upp frågor om samordning av sjuk- eller aktivitetsersättning och studiemedel för funktionshindrade. I motion 2007/08:Ub399 (s) och motion 2007/08:Ub266 (c) begärs att den ekonomiska situationen för funktionshindrade elever med sjuk- eller aktivitetsersättning som studerar vid bl.a. folkhögskolor ska förbättras. I motion 2007/08:Ub499 (s) och motion 2007/08:Ub265 (c) efterfrågas en möjlighet för funktionshindrade elever med sjuk- eller aktivitetsersättning, som studerar vid folkhögskolor, att samtidigt beviljas studiemedel.

I motion 2007/08:Ub546 (kd) efterfrågas förbättrade ekonomiska villkor för studenter med barn.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Den 1 januari 2007 infördes, efter beslut av en enig riksdag våren 2006, en samordningsbestämmelse mellan studiemedelssystemet och sjuk- och aktivitetsersättningen. Bestämmelsen innebär att det inte är möjligt att under en och samma tidsperiod få både studiemedel och sjuk- och aktivitetsersättning. Samtidigt infördes möjligheten att få sjuk- och aktivitetsersättningen vilande vid studier (prop. 2005/06:159, bet. 2005/06:SfU16). De

nya samordningsbestämmelserna har bl.a. inneburit att personer med funktionshinder som studerar vid folkhögskolor och tidigare haft både aktivitetsersättning och studiemedlets bidragsdel inte längre har rätt att uppbära det sistnämnda bidraget.

Studiesociala kommittén ska i den del av uppdraget som rör de studiesociala frågorna bl.a. överväga om gränsdragningen mellan studiemedelssystemet och de sociala trygghetssystemen behöver förtydligas så att systemen kan samverka på ett optimalt sätt och, i förekommande fall, föreslå sådana förtydliganden. För det fall att kommittén finner att gränsdragningen mellan systemen inte behöver förtydligas, ska kommittén se över och lämna förslag till hur förbättringar kan göras i andra former och på andra sätt inom studiemedelssystemet. Kommittén ska även utvärdera betydelsen av tilläggsbidraget inom studiemedlet för studerande med barn och överväga om det finns behov av att ytterligare underlätta situationen för dessa studerande (dir. 2007:153). Regeringen har även beslutat om en översyn av aktivitetsersättningen. I direktiven till den utredningen sägs bl.a. att utredaren ska överväga om det kan finnas skäl att finansiera unga funktionshindrades förlängda skolgång på annat sätt än genom aktivitetsersättning. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2008 (dir. 2007:183). Därutöver har Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) haft ett regeringsuppdrag att se över hur vissa av de särskilda statsbidrag, avsedda för stöd till studerande med funktionshinder, som fördelas till folkhögskolor används (U2007/4058/SV). Vidare har Centrala studiestödsnämnden (CSN) haft i uppdrag att se över vilka utbildningar vid folkhögskolorna som riktar sig till personer med funktionshinder som fortsättningsvis ska kunna ge rätt till statligt studiestöd (U2007/4057/SV). Uppdragen har redovisats i december 2007 och bereds i Regeringskansliet. Utskottet finner inte anledning att föregripa vare sig de pågående utredningarna eller beredningen av de regeringsuppdrag som pågår.

Den nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel vid vissa utbildningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om den nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel vid vissa utbildningar.

Jämför reservation 4 (s, mp).

Motionerna

I motion 2007/08:Ub363 (s) begärs att samma villkor för rätt till studiemedel ska gälla för studerande som är under 20 år och söker en påbyggnadsutbildning efter gymnasieskolan som för studerande som söker en högskoleutbildning.

I motion 2007/08:Kr340 (fp) yrkande 4 efterfrågas en översyn av kriterierna för att bedöma vilka utbildningar vid landets folkhögskolor som är att betrakta som eftergymnasiala och därmed studiemedelsberättigande för studerande under 20 år.

I motion 2007/08:Ub356 (kd) efterfrågas en översyn av studiemedelssystemet med inriktning mot en ökad möjlighet för studerande under 20 år att beviljas studiemedel för studier vid vissa högskoleförberedande utbildningar efter avslutad gymnasieskola.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Studerande som läser på grundskole- eller gymnasienivå kan få studiemedel fr.o.m. höstterminen det år de fyller 20 år. Denna nedre åldersgräns gäller för utbildningar i avdelningarna A 1 och A 2 i bilagan till studiestödsförordningen (2000:655), dvs. gymnasieskolor, många folkhögskoleutbildningar, kommunal och statlig vuxenutbildning, vissa kompletterande skolor m.fl. Dessförinnan kan den studerande vid dessa utbildningar få studiehjälp om de studerar på heltid. Studiemedel kan beviljas och betalas ut till studerande fr.o.m. vecka 27 det år han eller hon fyller 20 år. Det finns ingen nedre åldersgräns för studerande i högskola eller andra eftergymnasiala utbildningar (avdelningarna B 1 och B 2). Vid studier på högskolans basår (avdelning A 3) finns inte heller någon nedre åldersgräns. Vid behandlingen av ett delvis liknande yrkande vid förra riksmötet förordade utskottet ingen ändring av den rådande ordningen (jfr bet. 2006/07:UbU6 s. 10 f.). Utskottet ser inte skäl att nu frångå sin tidigare redovisade inställning i frågan.

Frågor om villkoren för studiemedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om invandrades studieekonomiska situation, avskaffande av den s.k. lånetrappan, om rätt till studiemedel under hela året och rätt till studiemedel vid kortare omställningsutbildning.

Jämför reservationerna 5 (v) och 6 (mp).

Motionerna

Vänsterpartiet efterfrågar i motion 2007/08:Ub271 yrkande 2 att regeringen ser över invandrades studieekonomiska situation. Många invandrade tvingas välja bort svenskundervisning för invandrare (sfi) av ekonomiska skäl sedan timersättningen för vuxna som deltar i sådan undervisning tagits bort.

Miljöpartiet föreslår i motion 2007/08:A402 yrkande 38 att, i enlighet med principen om det livslånga lärandet, den nedtrappning av lånerätten som påbörjas vid 45 års ålder genom den s.k. lånetrappan ("ålderstrappan") avskaffas.

I motion 2007/08:Ub373 (s) begärs att rätten till studiemedel utökas till hela året, vilket möjliggör för studenter att slutföra sina studier i en snabbare takt.

I motion 2007/08:Ub337 (m) efterfrågas en rätt till studiemedel vid kortare omställningsutbildning för att t.ex. skaffa sig ett körkort för lastbil om den enskilde kan göra sannolikt att utbildningen kommer att leda till ett arbete.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

När det gäller yrkandet om att se över invandrades studieekonomiska situation vill utskottet anföra följande. Fram till 1998 fanns det inom studiestödssystemet en möjlighet att erhålla timersättning för deltagande i sfi på grund av förlorad arbetsinkomst. I proposition 1997/98:1 (utg.omr. 15) föreslog regeringen att timersättningen skulle avskaffas. Man framhöll att nyanlända flyktingar och andra invandrare normalt oftast deltar i sfi innan förvärvsarbete blir aktuellt. För kostnader i samband med flyktingmottagandet får kommunerna ett särskilt statsbidrag. Bidraget utgör ersättning för bl.a. försörjningsstöd till flyktingarna under en introduktionsperiod. De invandrare som deltar i sfi och som inte omfattas av flyktingmottagandet har i många fall vistats i Sverige under flera år och borde, framhöll regeringen, erbjudas samma studiestöd som övriga vuxenstuderande. Utskottet delade regeringens uppfattning (bet. 1997/98:UbU2). Utskottet anser i likhet med behandlingen av liknande yrkanden vid tidigare riksmöten att de skäl som angavs då den speciella timersättningen togs bort fortfarande är giltiga.

När det sedan gäller yrkandet om att avskaffa nedtrappningen av lånerätten från 45 års ålder, den s.k. lånetrappan, kan utskottet konstatera att den övre åldersgränsen för studiemedel höjdes från 50 till 54 år fr.o.m. den 1 juli 2006. Vidare flyttades lånetrappan i studiestödslagen (1999:1395) så att en nedtrappning av rätten till studiemedel med 20 veckor per år startar vid 45 år (tidigare startade lånetrappan vid 41 år) och avslutas vid 54 år. Vid beslutet hänvisades bl.a. till att lånetrappan begränsar den enskildes skuldsättning och statens risk för att lån inte återbetalas. Lagändringarna

beslutades av riksdagen våren 2005 (prop. 2004/05:111, bet. 2004/05:UbU14, rskr. 2004/05:309). Utskottet kan konstatera att reglerna rörande lånetrappan relativt nyligen har ändrats och att inga nya omständigheter har tillkommit som gör att frågan kommit i något annat läge än när riksdagen senast behandlade frågan. Något uttalande från riksdagen är sålunda inte påkallat.

När det därefter gäller yrkandet om att rätten till studiemedel ska utökas till hela året i syfte att möjliggöra för studenter att slutföra sina studier i en snabbare takt kan utskottet konstatera att det redan i dag på många lärosäten är möjligt att läsa vissa studiemedelsberättigande kurser under sommaren. Det finns heller inget i gällande regelverk som hindrar enskilda lärosäten att förlägga kurser och program året runt eller att införa en modell med treterminssystem. Enligt utskottets mening är det önskvärt att öka genomströmningen i den högre utbildningen bl.a. för att möjliggöra ett tidigare inträde för den studerande på arbetsmarknaden. Frågan är dock vilken metod som bäst stimulerar en ökad genomströmning. Studiesociala kommittén har fått i uppdrag att utreda och föreslå hur studiemedlet kan användas som ett verktyg för att öka genomströmningen i högskoleutbildning, t.ex. genom att införa en examensbonus eller ett s.k. peng-per-poäng-system (dir. 2007:153). Utskottet anser att den pågående utredningen inte bör föregripas.

När det slutligen gäller yrkandet om rätt till studiemedel vid kortare omställningsutbildning är det enligt gällande regelverk regeringen som fattar de övergripande besluten om vilka utbildningar som ska ge rätt till studiemedel. Regeringen fattar också fortlöpande beslut om vilka skolor och utbildningar som blir ställda under statlig tillsyn, ger rätt till statligt studiestöd eller beviljas statsbidrag. Skolverket beslutar om statlig tillsyn, statsbidrag och möjligheter för studerande att få studiemedel vid s.k. kompletterande utbildningar, t.ex. inom konst, hantverk och flyg. Yrkandet är således enligt utskottets mening inte en fråga för riksdagen.

Studiehjälpens omfattning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att utreda konsekvenserna av att studiebidrag inte utgår under årets samtliga månader och att se över reglerna för inackorderingstillägg.

Jämför reservation 7 (s).

Motionerna

I motion 2007/08:Ub460 (s) begärs att konsekvenserna av att studiebidraget inte utgår under årets samtliga månader utreds.

Fyra motioner tar upp frågan om inackorderingstillägg. I motion 2007/08: Ub297 (s) och motion 2007/08:Ub433 (s) föreslås att reglerna för inackorderingstillägg ses över så att de blir enhetliga oavsett om eleven väljer att bedriva gymnasiestudier vid en kommunal skola eller vid en friskola. Liknande synpunkter förs fram i motion 2007/08:Ub308 (kd). I motion 2007/08: Ub497 (s) föreslås att en elev som går en hantverksutbildning med annan inriktning än den som finns i hemkommunen bör kunna vara berättigad till inackorderingstillägg.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Ett yrkande om att konsekvenserna av att studiebidraget inte utgår under årets samtliga månader ska utredas behandlades i betänkande 2006/07: UbU6 (s. 11 f.), varvid utskottet hänvisade till att frågan behandlas i utredningsbetänkandet Ekonomiskt stöd vid ungdomsstudier (SOU 2003:28) och framhöll att den beredning av betänkandet som pågick i Regeringskansliet borde avvaktas. Beredningen av betänkandet pågår fortfarande, och utskottet har ingen annan uppfattning nu.

Också delvis liknande yrkanden om inackorderingstillägg behandlades i betänkande 2006/07:UbU6 (s. 12 f.), varvid utskottet anförde i huvudsak följande. Enligt 5 kap. 33 § skollagen (1985:1100) ska stöd till inackordering lämnas av hemkommunen till elever i gymnasieskolan i det offentliga skolväsendet som behöver inackordering till följd av skolgången. Stödet ska avse boende, fördyrat uppehälle och resor till och från hemmet. Stödet ska ges kontant eller på annat lämpligt sätt enligt kommunens bestämmande. Om stödet ges kontant ska det utgå med lägst 1/30 av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för varje hel kalendermånad under vilken eleven bor inackorderad. Statligt inackorderingstillägg enligt studiestödslagen (1999:1395) kan ges till elever utanför det offentliga skolväsendet (folkhögskolor, fristående gymnasieskolor, riksinternatskolor m.fl.). Enligt CSN:s föreskrifter (CSNFS 2001:6) kan inackorderingstillägg lämnas till den elev i en sådan skolform som nämns ovan som på grund av lång restid mellan föräldrahemmet och skolan måste inackordera sig på annan ort. Inackorderingstillägg för att bo på annan ort kan i vissa lägen ges trots att den utbildning som eleven ska gå finns på hemorten. Inackorderingstillägget beräknas på avståndet mellan föräldrahemmet och skolan och utgår som ett schablonbelopp om lägst 1 190 och högst 2 350 kr per månad. Inackorderingstillägget utgår utan att CSN prövar föräldrarnas ekonomi och även oberoende av kostnaden för inackordering. I Studiehjälpsutredningens betänkande Ekonomiskt stöd vid ungdomsstudier (SOU 2003:28) föreslås bl.a. att de studerandes hemkommun får ett samlat ansvar för det ekonomiska stödet för inackordering och dagliga resor. Utskottet hänvisade vid sin behandling av frågan vid det förra riks-

mötet till att betänkandet från Studiehjälpsutredningen var föremål för beredning i Regeringskansliet. Då betänkandet alltjämt bereds är något uttalande från riksdagen inte påkallat.

Studiefinansiering för lågutbildade

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om studiefinansiering för lågutbildade.

Jämför reservation 8 (s, v, mp).

Motionerna

I motion 2007/08:Ub409 (s) anføres att i och med att rekryteringsbidraget avskaffats är någon form av studiefinansiering nödvändig för att ge dem med låg utbildning som står längst från arbetsmarknaden en reell möjlighet att delta i vuxenutbildning. Liknande synpunkter förs fram i motion 2007/08:Ub462 (s), motion 2007/08:Ub525 (s), motion 2007/08:Ub530 (s) och motion 2007/08:Ub549 (s).

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I skollagen (1985:1100) anges bl.a. att vuxna ska ges tillfälle att i enlighet med individuella önskemål komplettera sin utbildning. Härigenom ska främst de som erhållit minst utbildning få möjlighet att stärka sin ställning i arbetslivet (1 kap. 9 §). Även i förordningen (2002:1012) om kommunal vuxenutbildning slås det bl.a. fast att kommunerna, vid urval på grund av platsbrist, ska prioritera personer som har kort tidigare utbildning och som behöver behörighetskomplettera (3 kap. 8 §).

Utskottet anser i likhet med vad regeringen uttalat vid ett flertal tillfällen att ett system för finansiering av studier för vuxna med behov av grundläggande och gymnasial utbildning måste vara enkelt, hållbart och uppfattas som rättvist (jfr t.ex. dir. 2007:153 s. 7 och svar på fr. 2007/08:506). Det reguljära studiemedelssystemet medger i dag förmånliga villkor för vuxna studerande på grundskole- eller gymnasienivå. Dessa studerande kan få ett studiemedel med den högre bidragsnivån som utgör ca 80 % av totalbeloppet. Studiemedel kan även lämnas för deltidsstudier. Studiemedelssystemet ger därmed goda möjligheter till livslångt lärande och återkommande kompetensutveckling. I samband med avskaffandet av rekryteringsbidraget, ställde sig utskottet bakom regeringens bedömning att studerande på en och samma utbildning inte ska ha olika former av studie-

finansiering och att alla vuxenstuderande således bör omfattas av det reguljära studiemedelssystemet (prop. 2006/07:17, bet. 2006/07:UbU2 s. 9 f.). Utskottet vidhåller sin uppfattning i denna fråga.

Studiestödsadministrationen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att avveckla Centrala studiestödsnämnden (CSN) och att i stället föra över ansvaret för administrationen av studiestödet till banker eller andra finansiella företag.

Motionen

I motion 2007/08:Ub381 (m) föreslås att Centrala studiestödsnämnden (CSN) avvecklas och att banker eller andra finansiella företag i stället får ansvaret för administrationen av studiestödet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

I Studiesociala kommitténs uppdrag ingår att förutsättningslöst pröva och föreslå hur statens utgifter för studiestödsadministration kan minskas genom att hela eller delar av verksamheten hanteras och organiseras på ett mer ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt. Vidare ska kommittén analysera CSN:s uppgifter i syfte att pröva om myndighetens uppgifter kan renodlas och effektiviseras samt pröva om hela eller delar av verksamheten kan överföras i annan regi eller till annan aktör. Därutöver ska kommittén överväga vilken ledningsform CSN ska ha. Slutligen ska kommittén även utreda om statens fordran gentemot låntagare med befintliga lån och verksamheten med upplåning för nya studielån kan överföras i annan regi (t.ex. banker) och, i förekommande fall, föreslå hur detta bör ske (dir. 2007:153). Utskottet vill inte föregripa den pågående utredningen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Studiestödssystemet, punkt 1 (s)

av Marie Granlund (s), Mikael Damberg (s), Peter Hultqvist (s), Thomas Strand (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ub375, 2007/08:Ub512 och 2007/08:Ub533 samt avslår motionerna 2007/08:Ub304 yrkandena 1, 3 och 4, 2007/08:Ub342 och 2007/08:Ub344 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vår syn på studiestödet är att alla människor ska ges reella möjligheter att delta i utbildning och kompetensutveckling. Utbildning stärker människor och skapar kraft att möta förändringar i ett alltmer kunskapsintensivt samhälle. Utbildning är inte längre en avgränsad fråga för ungdomar utan en del av en livslång process för alla människor. Steget att påbörja en utbildning och ta studielån kan dock upplevas som olika stort för olika människor. Tyvärr spelar fortfarande samhällsklass och bakgrund en stor roll för synen på utbildning. Ett generöst och flexibelt studiestödssystem har en central roll för att bryta dessa mönster.

För många studenter är en ansträngd ekonomisk situation ett stort problem. Åtskilliga studenter klarar inte av att leva enbart på studiemedel. Samtidigt som universitetsstudier förväntas vara en heltidssysselsättning tvingas många studenter att skaffa sig ett extrajobb. Det är viktigt att detta inte påverkar kvaliteten på utbildningen negativt eller förlänger studietiden mer än nödvändigt. Därför vill vi på sikt höja studiemedlet. Också fribeloppet kan behöva höjas med tanke på att studiemedlet normalt inte utbetalas under sommaren och många studenter därför fortsatt är beroende av arbetsinkomster för att få ekonomin att gå ihop.

2. Studiestödssystemet, punkt 1 (mp)

av Lage Rahm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ub344 yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna 2007/08:Ub304 yrkandena 1, 3 och 4, 2007/08:Ub342, 2007/08:Ub375, 2007/08:Ub512 och 2007/08:Ub533.

Ställningstagande

Dagens stela och detaljreglerade studiemedelssystem behöver ersättas av ett system med ökat inflytande för den enskilde över hur och när studiemedlet tas ut. Regeringen bör därför låta utreda hur ett mer flexibelt system för studiestöd kan se ut. Förändringarna i examensstrukturen och studietiderna på landets lärosäten på grund av Sveriges inordning i det s.k. Bologna-systemet gör också förändringar av studiemedelssystemet angelägna.

Ett förslag som man bör titta närmare på är att fastställa ett totalbelopp för lån och bidrag som ska finnas tillgängligt för varje student. Dessa medel har studenten sedan själv att förfoga över och kan då välja hur fort eller långsamt han eller hon vill spendera pengarna. Vissa begränsningar är dock nödvändiga, t.ex. bör det finnas en maxgräns för hur stora belopp man kan få ut per månad. Förslaget gör det möjligt, för den som vill, att studera under en kortare period med en högre studietakt, genom att man kan ta ut mer pengar per månad, och därmed behöver mindre tid användas till att arbeta för att få in pengar. En del studenter har sålunda chansen att klara av sina utbildningar något snabbare och därmed tidigare finnas tillgängliga på arbetsmarknaden. Den som vet med sig att han eller hon kommer att behöva lång tid för sin utbildning kan också studera längre, kanske i en lägre studietakt, och i stället leva billigt och eventuellt komplettera med extraarbete för sin försörjning. Poängen med förslaget är att det blir möjligt för studenten att själv göra detta val. Utgångspunkten för ett studiemedelssystem måste nämligen vara att den enskilde studenten är den som bäst vet hur han eller hon når sina mål, inte staten.

3. Studenter och de sociala trygghetssystemen, punkt 3 (s)

av Marie Granlund (s), Mikael Damberg (s), Peter Hultqvist (s), Thomas Strand (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ub399 och 2007/08:Ub499 samt avslår motionerna 2007/08:Ub265, 2007/08:Ub266 och 2007/08:Ub546.

Ställningstagande

Riksdagen beslutade våren 2006 att införa en samordningsbestämmelse mellan studiemedelssystemet och sjuk- och aktivitetsersättning. Bestämmelsen innebär att det inte är möjligt att under en och samma tidsperiod få både studiemedel och sjuk- och aktivitetsersättning. Riksdagsbeslutet har bl.a. inneburit att personer med funktionshinder som studerar vid folkhögskolor och som har aktivitetsersättning inte längre har rätt att uppbära studiemedlets bidragsdel. Många folkhögskolor har en studieform som är anpassad till de särskilda behov som de funktionshindrade har. En grupp som har ett ekonomiskt svårt utgångsläge har genom beslutet fått sina möjligheter att tillgodogöra sig utbildning väsentligt försämrade. Den ekonomiska situationen för dessa funktionshindrade studenter måste därför lösas.

4. Den nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel vid vissa utbildningar, punkt 4 (s, mp)

av Marie Granlund (s), Mikael Damberg (s), Peter Hultqvist (s), Thomas Strand (s), Caroline Helmersson-Olsson (s), Roland Bäckman (s) och Lage Rahm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ub363 och avslår motionerna 2007/08:Kr340 yrkande 4 och 2007/08:Ub356.

Ställningstagande

Den studerande som efter gymnasieskolan söker sig direkt till universitetet eller högskolan har rätt till studiemedel även om han eller hon bara är 18 år. Om den studerande däremot väljer att gå en påbyggnadsutbildning efter gymnasieskolan finns det ingen rätt till studiemedel förrän det året han eller hon fyller 20 år. Detta förhållande är djupt orättvist. Studerande i dessa båda studerandekategorier bör behandlas på samma sätt eftersom behoven av stöd för boende, kurslitteratur och andra levnadsomkostnader sannolikt är lika stora. Det är angeläget att regeringen ser över frågan och vid den översynen, oavsett vilken studienivå den studerande befinner sig på, strävar efter lika villkor för rätt till studiemedel.

5. Frågor om villkoren för studiemedel, punkt 5 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ub271 yrkande 2 och avslår motionerna 2007/08:Ub337, 2007/08:Ub373 och 2007/08:A402 yrkande 38.

Ställningstagande

Många invandrade tvingas välja bort svenskundervisning för invandrare (sfi) av ekonomiska skäl sedan timsättningen för vuxna som deltar i sådan undervisning tagits bort. Mot denna bakgrund bör regeringen se över invandrades studieekonomiska situation.

6. Frågor om villkoren för studiemedel, punkt 5 (mp)

av Lage Rahm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:A402 yrkande 38 och avslår motionerna 2007/08:Ub271 yrkande 2, 2007/08:Ub337 och 2007/08:Ub373.

Ställningstagande

Möjligheten att beviljas studiemedel är begränsad för äldre studerande. Miljöpartiet medverkade 2005 till att åldersgränsen för rätt till studiemedel höjdes från 50 till 54 år. Den s.k. lånetrappan ("ålderstrappan"), som innebär att rätten till studielån successivt begränsas fr.o.m. det år man fyller 41, flyttades fram fyra år så att begränsningen i stället börjar vid 45 år. Dessa förändringar är mycket positiva, men i enlighet med principen om det livslånga lärandet anser jag att lånetrappan bör avskaffas helt. Det måste vara möjligt även för personer i 40-årsåldern att studera. Samhället måste ta till vara människors vilja till utveckling. Att lånetrappan avskaffas är dessutom angeläget ur jämställdhetsperspektiv eftersom kvinnor i betydligt större utsträckning än män studerar senare i livet.

7. Studiehjälpens omfattning, punkt 6 (s)

av Marie Granlund (s), Mikael Damberg (s), Peter Hultqvist (s), Thomas Strand (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ub297, 2007/08:Ub433 och 2007/08:Ub497 samt avslår motionerna 2007/08:Ub308 och 2007/08:Ub460.

Ställningstagande

Alltfler elever väljer att gå en gymnasieutbildning som inte erbjuds i hemkommunen. Det är i mångt och mycket elevernas egna intressen och engagemang som styr valet av utbildning för ett framtida yrkesliv. Detta är positivt och bör uppmuntras, då en ung människas intresseområde mycket väl kan bli den framtida försörjningen i vuxenlivet. Inackorderings-tillägg lämnas till dessa elever som studerar utanför hemkommunen. Det finns emellertid en inbyggd orättvisa i systemet med inackorderings-tillägg eftersom ersättningens storlek varierar beroende på om utbildningen ges vid en kommunal gymnasieskola eller vid en fristående gymnasieskola. Detta är ett förhållande som inte är acceptabelt. Reglerna för inackorderings-tillägget bör därför ses över så att eleverna får en likvärdig ersättning, oavsett vilken typ av gymnasieskola man väljer att studera vid.

8. Studiefinansiering för lågutbildade, punkt 7 (s, v, mp)

av Marie Granlund (s), Mikael Damberg (s), Peter Hultqvist (s), Rosana Dinamarca (v), Thomas Strand (s), Caroline Helmersson-Olsson (s), Roland Bäckman (s) och Lage Rahm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ub409, 2007/08:Ub462, 2007/08:Ub525, 2007/08:Ub530 och 2007/08:Ub549.

Ställningstagande

Rekryteringsbidraget, bidrag vid s.k. kortidsstudier och stöd för uppsökande verksamhet är alla exempel på särskilda satsningar på studier och studiefinansiering för vuxna som den tidigare socialdemokratiska reger-

ingen gjorde i syfte att ge alla människor reella möjligheter att studera. Den borgerliga regeringen har avvecklat alla dessa satsningar. Det är mycket beklagligt inte minst mot bakgrund av att det är viktigt att alla människor ges möjlighet till återkommande kompetensutveckling och fortsatt lärande, genom hela livet. Att ha tillgång till kunskap och möjlighet att förvärva ny är viktigt på en alltmer kunskapskrävande arbetsmarknad. Både för den enskilde individen och för landets utveckling behöver vi stödja människor som står långt från arbetsmarknaden och har låg utbildningsnivå. För dessa individer är tröskeln till att påbörja studier hög. Om dessa människor endast är hänvisade till studiemedel, där större delen är lån, är risken att de inte tar det så viktiga steget att börja studera.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:Sk276 av Annie Johansson (c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett avskaffande av studenters fribelopp.

2007/08:Kr340 av Anita Brodén och Agneta Berliner (båda fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översyn av vilka utbildningar vid landets folkhögskolor som ska bedömas som eftergymnasiala.

2007/08:Ub213 av Patrik Forslund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa fribeloppet för studenter.

2007/08:Ub232 av Göran Lindblad (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa fribeloppet.

2007/08:Ub239 av Anders Hansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avskaffande, alternativt en kraftig höjning, av fribeloppet för studenter.

2007/08:Ub265 av Staffan Danielsson och Anders Åkesson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fortsatt studiestöd för handikappade på folkhögskolor.

2007/08:Ub266 av Stefan Tornberg och Birgitta Sellén (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de ekonomiska möjligheterna för personer med funktionshinder att studera på folkhögskola måste förbättras.

2007/08:Ub271 av Rossana Dinamarca m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om invandrades studieekonomiska situation.

2007/08:Ub297 av Eva Sonidsson och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reglerna för inackorderingsstöd.

2007/08:Ub304 av Karin Granbom (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjliggöra för studenter att få studiemedel för kurser utomlands som är kortare än 13 veckor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillåta studenter att få studiemedel för språkresor i europeiska språk även om kursen ges utanför Europa.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjliggöra för studenter på högskola eller i annan eftergymnasial utbildning att beviljas studiebidrag under 240 veckor och studielån under 240 veckor.

2007/08:Ub308 av Mikael Oscarsson och Dan Kihlström (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av CSN:s praxis när det gäller inackorderings-tillägg för elever som vill gå på fristående gymnasium.

2007/08:Ub337 av Jan Ericson och Elisabeth Svantesson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studielån för kortare utbildningar.

2007/08:Ub342 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studiemedlen.

2007/08:Ub344 av Peter Rådberg m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur studiemedelssystemet kan anpassas till de förändringar som görs i examensstrukturen, särskilt avseende studietidens längd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas för att se över hur ett mer flexibelt system för studiestöd kan se ut.

2007/08:Ub356 av Emma Henriksson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett förbättrat studiemedelssystem.

2007/08:Ub363 av Britta Rådström och Katarina Köhler (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lika villkor när det gäller studiemedel.

2007/08:Ub373 av Kristina Zakrisson och Hannah Bergstedt (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att på högskolor och universitet införa studier som berättigar till studiemedel under hela året.

2007/08:Ub375 av Christer Engelhardt och Siw Wittgren-Ahl (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studenternas ekonomiska villkor.

2007/08:Ub377 av Lars-Arne Staxäng (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort fribeloppet för Sveriges studenter.

2007/08:Ub381 av Christian Holm och Ulrika Karlsson i Uppsala (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avveckla Centrala studiestödsnämnden.

2007/08:Ub382 av Christian Holm och Ulrika Karlsson i Uppsala (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa fribeloppet.

2007/08:Ub399 av Helene Petersson i Stockaryd (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om funktionshindrade elevers möjlighet att studera.

2007/08:Ub409 av Per Svedberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till personer med låg utbildning.

2007/08:Ub433 av Jan Björkman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inackorderingstillägget.

2007/08:Ub452 av Anna König Jerlmyr och Anna Bergkvist (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett avskaffande av fribeloppet avseende lånedelen i studie-medlet.

2007/08:Ub460 av Carina Adolfsson Elgestam och Carina Ohlsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studiebidragssystemet.

2007/08:Ub462 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vuxenutbildning och rekryteringsbidrag.

2007/08:Ub497 av Maria Stenberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inackorderingstillägg.

2007/08:Ub499 av Lars U Granberg och Hannah Bergstedt (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att ge personer med funktionshinder rätt att uppbära sjuk- eller aktivitetsersättning utan att det fråntar dem rätten till studiemedel från CSN.

2007/08:Ub512 av Marie Granlund m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studenters ekonomiska situation och trygghet.

2007/08:Ub525 av Jan Björkman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rekryteringsbidraget.

2007/08:Ub530 av Christer Adelsbo och Göran Persson i Simrishamn (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det är angeläget att stimulera dem med kort utbildning så att de vågar satsa på utbildning.

2007/08:Ub533 av Magdalena Streiffert (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att uppmärksamma studenternas ekonomiska situation.

2007/08:Ub546 av Chatrine Pålsson Ahlgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättrade villkor för studenter med barn.

2007/08:Ub549 av Maria Stenberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studiestödssystemen.

2007/08:A402 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ålderstrappan i studiemedelssystemet avskaffas eftersom kvinnor i betydligt större utsträckning än män studerar senare i livet.